پشتیوانی کردن وپشت لێهەڵکردن

الولاء والبراء

< کوردی - كردي - kurdish >

دکتۆر عبد الله محمد أحمد الطيار

عبد الله محمد أحمد الطيار

وەرگێرانی: حاجی ئومێد عومەر چرۆستانی

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

ترجمة: أوميد عمر علي الجروستاني

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

پشتیوانی کردن وپشت لێهەڵکردن

گرنگی ئەم بابەتە لە بیروباوەڕی موسڵماندا:

یەکێك لە پایە و بنەماکانی بیروباوەڕی ئیسلامی، ئەوەیە پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانێك کە هەڵگری بیروباوەڕێکی ڕاست ودروستی ئیسلامی بێت، پشتیوان وپاڵپشتی ئەهلی ئیسلام بێت، وپشتیش هەڵبکات لەوانەی دوژمانەیەتی دەکەن، یەکخواپەرستان وئەهلی تەوحید ودڵسۆزانی ئەم دینەی خۆش بوویێت وپشتگیریان بکات، لەهەمان کاتیشدا بێباوەڕان وهاوەڵ بڕیاردەرانی خۆش نەوێت و ڕقی لێیان ببێتەوە ودژمنایەتیان بکات، ئا ئەمەش ئەو میللەت وئوممەتەیە کە خوای گەورە لەقورئانی پیرۆزدا مەدح وثەنای کردووە وناوی لێ ناوە(میللەتی ئیبراهیم) وداوای لێکردووین شوێنی بکەوین، وەك فەرموویەتی:﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُواْ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ﴾[1] واتا: ئەی ئیمانداران، بەڕاستی لە ئیبراهیم وئەوانەی کە لەگەڵیدا بوون نموونەیەکی چاکتان خراوەتە بەرچاو بۆ ئەوەی شوێنیان بکەون، کاتێك کە بە قەومەکەی خۆیانیان وت : دوای ساڵەها بانگەواز، ئێمە بەرین لە ئێوە ولەو شتانەش کە لەجیاتی خوا دەیپەرستن، ئێمە باوەڕمان بەو دین و ئاینەی ئێوە نیە، ئیتر دوژمنایەتی وڕقەبەرایەتی لەنێوانماندا بەرپا بووە تا ئەو کاتەی کە باوەڕ بە خوای تاك وتەنها دەهێنن.

هەروەها بە باوەڕدارانیشی فەرمووە، ئەو باوەڕدارانەی شوێن محمد المصطفى ﷺ کەوتون:﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾[2] واتا: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە! جولەکە وگاورەکان مەکەنە دۆست و پشتیوانی خۆتان، واتا: نە یارمەتیان بدەن و، نەداوای یارمەتیشیان لێبکەن، وە بەهیچ جۆرێك (موالات) وهاوکاریی وخۆشەویستیان نەبێت بۆیان، چونکە ئەوانە هەندێکیان پشتیوان ویارمەتیدەری هەندێکیانن، ولەبەر ئێوەش دەست لەدینی خۆیان هەڵناگرن، وگشتیشیان بۆ ئێوە دەبنە یەك دەستەو بەستەو، لەڕۆژی خۆیدا گەلەکۆمەتان لێدەکەن، وهەرکەسێکیشتان دۆستایەتییان لەگەڵ بکات و، بیانکات بەیارمەتیدەرو دۆستی خۆی، وە یان هاوکارییان بکات، بێ شك ئەوکەسە هەر لەوانەو بەوان دادەنرێت، بێگومان خوا هیدایەت وڕێنومایی گەلی ناهەق وستەمکار ناکات .

(الولاء والبراء) پشتیوانی کردنی باوەڕداران، وپشت لێهەڵکردن لە بێباوەڕان، پایەیەکی گەورەی بنەماکانی دینە، بەڵام بەداخەوە زۆرێك لەخەڵکی بێ ئاگا ونەشارەزان لێی، چەند جار گوێمان لە کەسانێك بووە کە خۆیان بە موسڵمان دەزانن، کەچی بانگەواز وبانگەشە بۆ یەکگرتنی ئاینەکان دەکەن، دەڵێن

---

[1] سورەتی الممتحنة: ئایەتی 4.

[2] سورەتی المائدة: ئایەتی 51.

گاورەکان براامانن، نەك هەر ئەوەندە بەڵکو هەندێکیان دەڵێن جولەکەیش براامانن، بەڕاستی زۆر جێگای مەترسییە خاوەنی ئەم ووتانە بەو هەڵوێستانەی پاشگەز بێتەوە لەدین، چونکە ئەو دینەی کە لای خوای گەورە وەردەگیرێت ومایەی سەرفرازی دونیا ودوارۆژە تەنها ئیسلامە، وەك خوای گەورە خۆی فەرموویەتی:﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُۗ﴾[1] واتا: بێگومان تەنها ئەم دینی ئیسلامەیە، پەسەند وقبووڵە لای خوا، چونکە پاڵاوتەو پوختەی تەواوی ئایینە ئاسمانییەکانی ترە .

لەجێگایەکی تردا دەفەرموێت:﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾[2] واتا: هەرکەسێك بێجگە لەبەرنامە وشەریعەتی ئیسلام هەر دینێك بۆخۆی هەڵبژێرێت وبیکات بەبەرنامەی خۆی، هەرگیز لێی وەرناگیردرێت، ولەدوارۆژیشدا لەریزی زیانمەندانە .

خوای گەورە پشتیوان وپشتیگری بێباوەڕانی لەسەر باوەڕداران حەرام و یاساغ کردووە، ئەگەر چی نزیکترین کەسیش بن لێیەوەیان، وەك فەرموویەتی:﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُوٓاْ ءَابَآءَكُمۡ وَإِخۡوَٰنَكُمۡ أَوۡلِيَآءَ إِنِ ٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡكُفۡرَ عَلَى ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾[3] واتا: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ئەگەر باو و باپیران وبراکانتان کوفریان لا باشتر وچاکتربوو لەئیمان وباوەڕ، مەیانکەنە دۆست وخۆشەویستی خۆتان وپەیوەندیتان لەگەڵیاندا نەبێت، هەرکەسێکتان ئەوانەی خۆشبوێت وبیانکاتە دۆستی خۆی، دیارە ئەو جۆرە کەسانە ستەمکارن.

ئیبن عەباس ﷺ لەتەفسیری ئەم ئایەتەدا ئەڵێت: دەبنە موشریك و هاوبەشدانەر بۆ خوا، بەڵێ: حوکمی ئەم ئایەتە تا ڕۆژی قیامەت بەردەوامەو، دەبێت تەواوی موسڵمانان تەنها و تەنها خوا خۆشەویستی و(موالات) یان بۆ خوا هەبێت و، هەر لەگەڵ ئەهلی خوادا بن .

هەروەك چۆن خوای گەورە حەرامی کردووە دۆستایەتی وخۆشەویستی بۆ دوژمنانی بیروباوەڕی ئیسلامی هەبێت، چونکە خوای گەورە خۆشەویستی ودۆستایەتی بۆ باوەڕداران واجب کردوە، وەك فەرموویەتی:﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمۡ رَٰكِعُونَ ۝٥٥ وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾[4] واتا: بەڕاستی تەنها خۆشەویست وپشتیوانی ئێوە، هەر خواو پێغەمبەرەکەی وئەوانەن باوەڕیان هێناوە، ئەوانەی کە نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن وزەکات لە ماڵ وسامانیان دەردەکەن و هەمیشە دیاردەی کڕنوش وملکەچییان بۆ پەروەردگار پێوە دیارە ۝٥٥ هەرکەسێکیش دۆستایەتی لەگەڵ خواو پەیامبەری خواو ئەوانەدا بکات کە بڕوایان هێناوە، ئەوا دەبنە حیزب وگرووپی خوا، بێگومانیش تەنیاو تەنیا حیزب وکۆمەڵی خوا سەرفرازو زاڵ و سەرکەوتوون.

شێوەکانی پشتیوانی وپشتگیری بێباوەڕان :

[1] سورەتی آل عمران: ئایەتی 19.

[2] سورەتی آل عمران: ئایەتی 85 .

[3] سورەتی التوبة: ئایەتی 23.

[4] سورەتی المائدة: الآيتان 55-56.

1) خۆچواندن ولاسایی کردنەوە لە جلوبەرگ وپۆشاك لەبەرکردن وقسەکردن، حەرامە ئێمەی باوەڕدار خۆمان بچوێنین ولاسایی ئەوان بکەینەوە لەو شتانەی کە لە تایبەتمەندیەکانی پەرستن وداب ونەریتی ئەوانن، وەك ڕیش تاشین، وسمێڵ درێژکردن، ولاسایی کردنەوەیان لە ڕواڵەت وجلوبەرگ وخواردن وخواردنەوە، هەروەهـــا قسەکردنیش بەزمانی ئەوان لەکاتی پێویستیدا نەبێت .

2) مانەوە لەووڵاتی بێباوەڕان وکۆچ نەکردن بۆ ووڵاتی موسڵمانان، لەبەر ڕەزامەندی پاراستنی دینکەت .

3) گەشت کردن بۆ ووڵاتانی بێباوەڕ بە مەبەستی سەفا وسەیران وخۆشی وشادی .

4) یارمەتیدان وکۆمەکی کردنیان لەدژی باوەڕداران .

5) داوای یارمەتی لێ کردن ومتمانە پێ بوونیان، یان دەست نیشان کردن ودانانیان لەو جێگایانەی کە نهێنی موسڵمانانی تێدایە، یاخود نزیك کردنەوە و پرس وڕاوێژ پێکردنیان لەکاروبارەکانی تایبەت بە موسڵماناندا.

6) حساب کردن بە ڕۆژمێری ئەوان، بەتایبەتی لەو مێژوانەی کە تایبەتە بە جەژن و یادەکانی ئەوان، وەك جەژنی ســــەری ساڵی زاینی .

7) بەشداری کردن لە ئاهەنگ وجەژنەکانیاندا، یان یارمەتی دانیان لە سازکردنیدا، یان پیرۆزبایی لێ کردنیان بە بۆنەی جەژنەکانیانەوە، یان ئامادەبوون لەگەڵیاندا .

8) ناونان بە ناوی بێباوەڕانەوە، وپشتهەڵکردن لە ناونانی منداڵەکانمان بە ناوی موسڵمانانەوە.

9) داوای لێخۆش بوون بۆ کردن، وڕەحمەت بۆ ناردنیان، چونکە کارێکی لەو شێوەیە ئەوە دەگەیەنێت تۆ ئەوانت خۆش دەوێت وبەڕاستیان دەزانیت [1] .

---

[1] محاضرات في العقيدة، للشيخ صالح الفوزان: (231/1).